

15 lat Polskiej Izby Opakowań

15th Anniversary of the Polish Chamber of Packaging

WRZESIEŃ 2009 | SEPTEMBER 2009

PRZEMYSŁ I RYNEK OPAKOWAŃ

Przemysł i rynek opakowań w Polsce (ujęcie makro)

Wacław Wasiaś

Autor jest konsultantem w Centralnym Ośrodku Badawczo-Rozwojowym Opakowań oraz dyrektorem Biura Polskiej Izby Opakowań

Polska Izba Opakowań w ramach informacyjno-edukacyjnego wspierania firm opracowuje, w miarę posiadanych możliwości, materiały informacyjne, analizy oraz prognozy dotyczące przemysłu i rynku opakowań, w tym tendencji rozwojowych. Wyniki tych prac publikowane są w branżowych, specjalistycznych czasopiśmie oraz prezentowane podczas konferencji i seminariów poświęconych problematyce opakowań. Materiały te prezentowane są często podczas międzynarodowych targów i wystaw opakowaniowych – jako forma promocji polskiego przemysłu opakowań.

Taki cel przyświeca także niniejszej publikacji, a przytoczone w niej dane, opinie, wnioski i oceny zostały zaczerpnięte ze wspomnianych wyżej, częściowych opracowań wykonanych przez Biuro Izby, przy współpracy z firmami zrzeszonymi w Izbie.

Trzeba bowiem podkreślić, iż brak kompleksowych badań statystycznych w dziedzinie przemysłu i rynku opakowań utrudnia pozyskiwanie dokładnych danych opisujących stan rynku i przemysłu opakowań oraz zachodzące zmiany.

Stąd też, w większości przypadków, są to dane i oceny szacunkowe, formułowane na podstawie różnorodnych źródeł, m.in. takich jak: dane z firm, specjalistyczne publikacje, materiały konferencyjne, opracowania placówek badawczych zrzeszonych w Izbie (COBRO, ILiM, EMPAK) i inne. Dane te, w wszystkich możliwych sytuacjach, są konfrontowane z danymi uzyskiwanymi ze źródeł zagranicznych.

Dlatego też w dużym stopniu przekazywane przez Izbę dane zbliżone są do rzeczywistych i mogą w pełni stanowić źródło miarodajnej wiedzy o przemyśle i rynku opakowań w Polsce. Tam, gdzie było to możliwe, pokazujemy stan polskiego rynku i przemysłu opakowań na tle innych krajów, określając w ten sposób miejsce Polski w rozpatrywanej dziedzinie gospodarki i rynku.

Informacje, na którą składają się artykuły sponsorowane i reklamy firm, stanowią ważne uzupełnienie opisu przemysłu i rynku opakowań.

1. Przemysł opakowań w Polsce

Opisując polski przemysł opakowań, będziemy mieć na uwadze firmy „pracujące” na potrzeby rynku opakowań obejmującego: materiały opakowaniowe, opakowania, maszyny i urządzenia do produkcji opakowań oraz do pakowania, materiały i środki pomocnicze, zakłady poligraficzne oraz inne, świadczące usługi opakowaniowe lub obsługujące tak zdefiniowany przemysł opakowań.

Aktualnie w Polsce na przemysł opakowań składa się ok. 4,3 tys. liczących się na rynku firm. Wśród tej liczby ok. 2,3 tys. do produkcji, ok. 1,2 tys. świadczące usługi opakowaniowe lub obsługujące przemysł opakowań i ok. 800 to firmy zajmujące się dystrybucją. W tak określonym przemyśle opakowań zatrudnionych jest ok. 200 tys. osób. Branża opakowań „wypracowuje” ok. 2% PKB.

Specyfiką polskiego przemysłu opakowań jest stosunkowo wysoki stopień koncentracji produk-

cji. O tym świadczy fakt, iż z liczby 2,3 tys. producentów, niecałe 300 zaspokaja w 70% potrzeby krajowego rynku opakowań.

Jest to rezultatem głębokiej restrukturyzacji polskiej gospodarki, charakteryzującej się radykalnymi przekształceniami własnościowymi z udziałem zagranicznych inwestorów strategicznych, reprezentujących duże koncerny i grupy kapitałowe. Dotyczy to w szczególności producentów opakowań z metalu oraz papieru i tektury falistej. W mniejszym stopniu producentów opakowań ze szkła i tworzyw sztucznych.

W tab. 1 oraz na rys. 1 pokazano strukturę przemysłu opakowań uwzględniającą liczbę firm produkujących na rynek opakowań i świadczących usługi opakowaniowe w ramach poszczególnych segmentów, jak: gotowe opakowania, materiały opakowaniowe, maszyny, surowce itp.

Najwięcej firm (1150) produkuje opakowania z tworzyw sztucznych. Na drugim miejscu (850 firm)

54 Przemysł i rynek opakowań w Polsce. 15 lat Polskiej Izby Opakowań
The Packaging Industry and Market in Poland. 15th Anniversary of the Polish Chamber of Packaging

PRZEMYSŁ I RYNEK OPAKOWAŃ

Gotowe opakowania	30,2%
Materiały opakowaniowe	15,5%
Usługi opakowaniowe	14,6%
Środki pomocnicze	13,7%
Maszyny pakujące	8,2%
Surowce i półfabrykaty	8,0%
Maszyny do produkcji opakowań	6,7%
Urządzenia i akcesoria pomocnicze	3,1%

Tab. 1. Struktura przemysłu opakowań uwzględniająca liczbę firm produkujących usługi opakowaniowe w ramach poszczególnych segmentów

Rys. 1. Struktura rynku producentów zaopatrujących poszczególne segmenty rynku opakowań

– to producenci opakowań z papieru i tektury. Więcej informacji o asortymentowej strukturze przemysłu opakowaniowego zawarto w tab. 2 oraz na rys. 2.

Polski przemysł opakowań, jego struktura i tempo rozwoju były i są ściśle powiązane ze stanem i strukturą rynku opakowań. Po trudnych latach spadku konsumpcji (lata osiemdziesiąte) oraz początku transformacji gospodarczej obserwujemy (od roku 1995) wyraźne ożywienie rynku artykułów konsumpcyjnych.

Rośnie zatem zapotrzebowanie także na opakowania. Rozpoczyna się dobry okres dla przemysłu opakowań. Takie perspektywy widziały międzynarodowe koncerny i grupy kapitałowe

kierując swój potencjał produkcyjny do Polski. Stąd też lata 1998-2008 były dobrym okresem dla przemysłu opakowań. A tempo wzrostu produkcji w zależności od rodzaju opakowań, wynosiło 5-8% rocznie. Dotyczy to w szczególności produkcji opakowań z tworzyw sztucznych oraz kartonu i papieru. Ogólny tonaż produkowanych opakowań w Polsce wzrósł z 1,3 mln ton w 1998 do 3,8 mln ton w 2008 r., osiągając blisko 300% dynamikę wzrostu.

Również ostatnie dwa, trzy lata charakteryzuje duża dynamika wzrostu produkcji osiągająca roczne tempo w granicach 6-15% i więcej. Wg danych GUS w 2007 r. produkcja worków i toreb z papieru zwiększyła się o 12%

OPAKOWANIA:

z tworzyw sztucznych	1150	50%
z papieru i tektury	860	37,4%
z drewna	95*	4,1%
z metalu	85	3,7%
ze szkła	60	2,6%
z innych materiałów	50	2,2%
ogółem	2300	100%

*) uwzględniono największe firmy spośród ok. 500

Tab. 2. Struktura rynku producentów opakowań wg rodzaju materiału (liczba firm i udział procentowy)

Rys. 2 Struktura rynku producentów opakowań

Przemysł i rynek opakowań w Polsce. 15 lat Polskiej Izby Opakowań
The Packaging Industry and Market in Poland. 15th Anniversary of the Polish Chamber of Packaging

55

PRZEMYSŁ I RYNEK OPAKOWAŃ

Nowoczesny przemysł opakowań w Polsce, to rezultat wykorzystania kapitału firm zagranicznych oraz doświadczenia i kwalifikacji rodzimych przedsiębiorców

Rodzime – w większości średnie i małe firmy – skutecznie uzupełniają ofertę wiodących producentów, występując często w roli kooperantów. W omawianym okresie powstawały i rozwijały się duże rodzime firmy i grupy kapitałowe. Przykładem może być (do czasu zmiany właściciela) Spółka DGS z Włocławka, potentat w produkcji przrętek z metalu i tworzyw sztucznych (trzeci producent w świecie). Na rynku opakowań szklanych silną pozycję zajmuje grupa Warta Glass (Poznań). Polska firma DEKORGLASS z Działdowa – zajmuje czołową pozycję w Europie i nie tylko, w segmencie dekoracji (zdobienia) opakowań szklanych, a ostatnio także z tworzyw sztucznych. Poczesne miejsce wśród producentów tub zajmuje firma BETTS Poland (Konstancin-Jeziorna). Dobrą opinię i miejsce na rynku zajął producent opakowań FORMIKA z Raszyna oraz Huty Szkła „Czechy”.

Przykładów takich można przytoczyć znacznie więcej. Średnie i małe firmy z polskim kapitałem,

znajdując nisze na rynku, nie tylko wewnętrznym, stanowią ważny element polskiego przemysłu opakowań. Np. Huta Szkła TUR znana jest na rynku europejskim i euroazjatyckim z maloseryjnej – na specjalne zamówienia – produkcji opakowań szklanych.

Jest wielce satysfakcjonującym fakt, iż wymienione firmy, w tym także te o kapitale zagranicznym, są wieloletnimi członkami Polskiej Izby Opakowań.

Jedynie w segmencie maszyn i urządzeń do pakowania i produkcji opakowań, polski przemysł nie zaspokaja potrzeb rynku. W tej dziedzinie ofertę uzupełnia przemysł importowany.

Reasumując – zlokalizowany w Polsce przemysł opakowaniowy jest w pełni nowoczesny, dobrze zorganizowany i zarządzany. Dysponuje doskonałą, miejscową, kadramą o wysokich kwalifikacjach. Jest w wielu segmentach światowego przemysłu opakowań w pełni konkurencyjnym, o czym świadczy m.in. fakt, iż z chwilą wejścia Polski do Unii Europejskiej wzrósł eksport opakowań na unijne rynki.

Polski przemysł opakowań AD 2008 (a także 2009), wyposażony w nowoczesne środki produkcji i produkujący wg najnowszych technologii, jest w stanie zaspokoić potrzeby rynku krajowego. Zaś nadwyżki mocy produkcyjnych (ocenie na ok. 20-30%) pozwalają na uzupełnienie potrzeb rynkowych z zagranicy.

W następstwie kryzysu w wielu segmentach opakowań (przemysł motoryzacyjny, budownictwo oraz przemysłowe wyroby powszechnego użytku) zmniejszona została produkcja o ok. 15-25%. Produkcja opakowań dla przemysłu spożywczego, farmaceutycznego oraz kosmetycznego zmniejszyła się o 3-5%.

W tej sytuacji ważnym jest zachowanie na czas kryzysu, mocy i potencjału produkcyjnego tak, aby sprostać potrzebom post-kryzysowego rynku. I takie działania oraz postawy przyjmują polskie firmy opakowaniowe, co wynika z prowadzonych przez Polska Izbę Opakowań badań i analiz.

Polski przemysł opakowań, ze względu na stosunkowo łagodny charakter kryzysu w Polsce, ma szansę – w warunkach wzrostu gospodarki światowej – zająć na rynkach miejsce tych firm, którym nie udało się w warunkach kryzysu zachować swoich zdolności produkcyjnych oraz rynków zbytu.

56